

further research in the direction of the study are seen in clarification of criteria for quality and effectiveness of dialogue and role play at foreign language lessons.

Key words: *modeling, language situation, foreign language lexical competence, educational activity, English language lessons, applicants for higher educational institutions.*

УДК 377:378:796.071.4

Євген Павлюк

Хмельницький національний університет

ORCID ID 0000-0002-4041-4457

Оксана Павлюк

Хмельницький національний університет

ORCID ID 0000-0003-0016-2416

DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/209-219

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ПРАЦЕОХОРОННОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ПРОХОДЖЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПРАКТИК

У статті розглядаються питання розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження різних видів практик. У роботі взято до уваги: вимоги, специфіку, особливості навчально-пізнавальної та професійної діяльності майбутніх учителів початкової школи; сучасні тенденції розвитку вищої освіти; особливості зарубіжного досвіду фахової підготовки таких фахівців; цілісність і послідовність процесу фахової підготовки; трансформацію змісту фахової підготовки на підставі інтеграції фундаментальних і спеціальних знань для розвитку фахової працезохоронної компетентності, формування професійно важливих особистісних якостей та професійного мислення з акцентом на педагогічну рефлексію, готовність до професійної діяльності, професійного самовдосконалення та самореалізації.

Ключові слова: *фахова працезохоронна компетентність, майбутні вчителі початкової школи, фахова підготовка, види практики, практикум, професійний розвиток.*

Постановка проблеми. У контексті розгляду питання розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи ми враховували специфіку професійної діяльності таких фахівців. Вивчення особливостей професійної діяльності дає можливість вирішувати різні науково-практичні завдання, з-поміж яких професійний відбір, професійна консультація, проектування нових видів діяльності, складання професіограми, створення моделей фахівців певної галузі та розробка на цій основі нових форм і методів підготовки кваліфікованих фахівців, підходів до розвитку їхньої фахової працезохоронної компетентності (Choryk, 2017).

Вивчення динаміки розвитку фахової працезохоронної компетентності дає можливість ширше поглянути на проблеми підготовки й використання фахівців, оцінити якість роботи щодо формування особистості майбутнього

вчителя початкової школи, звернути увагу на особливості професійної діяльності (Павлюк та Чопик, 2013).

Аналіз актуальних досліджень. Професійне становлення майбутніх учителів початкової школи розпочинається з фахової підготовки, що передбачає формування професійної спрямованості та системи професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду теоретичного і практичного розв'язування професійних ситуацій та завдань (Павлюк, 2014). Отже, урахування нашого наукового дослідження та результатів його впровадження уможливило формулювання таких положень щодо подальшого розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

На державному рівні: забезпечення моніторингу професійних компетентностей учителів початкової школи, де узагальнюються вимоги з боку держави, світового співтовариства та ринку праці (підприємств, організацій) до змісту вищої освіти; відображення соціального замовлення на підготовку таких фахівців із урахуванням аналізу професійної діяльності та вимог до змісту вищої освіти з боку держави та окремих замовників фахівців (Buns Matthew, 2015; Pavliuk O., 2017).

На інституційному рівні: забезпечення освітніх та кваліфікаційних вимог до ЗВО у вигляді системи набутих загальних (інструментальних, міжособистісних, системних) та базових професійних компетентностей учителів початкової школи, професійного призначення та умов використання випускників ЗВО освітнього рівня «бакалавр» освітніх програм «Початкова освіта» за результатами набутих загальних та професійних компетентностей; висування вимог до атестації таких фахівців, відповідальності за якість освіти та професійної підготовки (Backman & Larsson, 2014; Wuest, 2003).

На організаційно-педагогічному рівні: забезпечення формування знань особливостей системи фахової підготовки, що базується на фундаментальних знаннях закономірностей всебічного розвитку особистості; організувати і проводити навчальні заняття з урахуванням фізичного і психічного стану, організувати лікарський і педагогічний контроль за ефективністю навчальних занять (Winterstein, 2002; Quennerstedt & Larsson, 2015).

Мета статті – експериментально перевірити ефективність розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження різних видів практик.

Методи дослідження. В експериментальній роботі узяли участь 394 респонденти (197 контрольна та 197 експериментальна групи; студенти 1-4 курсів, спеціальності «Початкова освіта». Незалежним експериментальним фактором, втіленим у процес фахової підготовки експериментальної групи,

була змістова основа педагогічної системи професійного становлення майбутніх учителів початкової школи (Solytk & Pavlyuk, 2017), яка базувалася на розробленому спецкурсі «Основи викладацької діяльності» та уведено в процес фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи як експериментальний фактор. Формування оптимального змісту передбачало відбір матеріалу згідно зі структуруванням розділів, методичною систематизацією підрозділів тощо. Структурування професійно важливих даних здійснено відповідно до структурно-логічної схеми навчального матеріалу з фахових дисциплін.

Заняття з контрольною групою проводилися за традиційною методикою. Досліджувався вплив змісту фахового матеріалу на рівні сформованості розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження різних видів практик.

Під час організації практики було дотримано таких положень: 1) чіткого визначення мети та видів діяльності; 2) призначення керівників практики для кожного студента або одного керівника для кількох студентів; 3) складання звіту про результати практики після її закінчення; 4) здійснення стабільної співпраці університету (факультету) із загальноосвітніми школами.

Практика здійснювалася у двох різновидах: як «активна діюча підготовка» – курс підвищення педагогічної майстерності; «практика професійного розвитку» – ознайомлювальна – на першому курсі (два тижні); педагогічна на третьому курсі (шість тижнів); виробнича на четвертому курсі (чотири тижні). Основною метою «активної діючої практики» було застосування у процесі педагогічної діяльності теоретичних знань. Під час цієї практики майбутні вчителі початкової школи набували нових умінь і навичок, що підвищувало рівень фахової працезохоронної компетентності.

Мету іншого виду практики – «професійний розвиток» – було визначено так: 1) ознайомлення з професійною діяльністю; 2) розвиток загального уявлення студентів про школу та зміст роботи щодо організації з дітьми різних форм виховання. Головним результатом обох видів практики була сформованість фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи, зокрема в організації масових заходів (як цінного засобу формування, збереження, зміцнення та відновлення здоров'я учнів).

Формування фахової працезохоронної компетентності в майбутніх учителів початкової школи під час проходження різних видів практик відрізнялося в експериментальній групі впровадженням у навчальний процес професійно-мотиваційних тренінгів; удосконаленням змісту фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи на основі

реалізації навчально-методичного комплексу, який включає в себе вихідні дані про навчальну дисципліну та її автора (авторів), робочу програму навчальної дисципліни, зміст розділів (модулів) дисципліни, тексти лекцій, додаткові інформаційні матеріали, практичні заняття з методичними вказівками, завдання для самостійної роботи студентів, тренувальні вправи (тести), модульний контроль, варіанти контрольних завдань і критерії оцінювання результатів навчання для проведення підсумкового контролю; забезпеченням професійного самовдосконалення майбутніх тренерів-викладачів на основі використання особистісно орієнтованих технологій.

Інструктаж у процесі проходження різних видів практик переважно використовувався, коли формувалися такі складові фахової працезахоронної компетентності, як «здатність до загальної орієнтації в застосуванні сучасних педагогічних технологій; спрямованість на професійне самовдосконалення» тощо. За змістом у навчально-виховному процесі інструктаж був вступним, поточним і заключним. Перед початком самостійної роботи майбутніх учителів початкової школи проводився вступний інструктаж, у її ході – поточний, а під час заключного інструктажу викладач аналізував результати самостійної роботи, виділяв кращі роботи студентів, визначав подальші перспективи в навчанні.

Під час організації активної педагогічної практики майбутні вчителі початкової школи також могли проводити експериментальні зрізи з метою вирішення суперечності між обсягом фізичного і психічного навантаження на учнів (під час навчальних занять) та їхніми віковими можливостями між станом здоров'я учнів і обсягом тренувального навантаження тощо.

Метод пояснення у процесі проходження майбутніми учителями початкової школи різних видів практик переважно використовували під час викладання нового матеріалу, а також для закріплення умінь та знань, особливо тоді, коли викладачі бачили, що студенти щось не зрозуміли, наприклад, під час розгляду питань щодо розроблення й обґрунтування нормування фізичних навантажень, фізіологічних критеріїв оцінки фізичних навантажень різного характеру, виду та інтенсивності, фізіологічне обґрунтування дидактичних принципів; використання фізіологічних особливостей занять з дітьми різного віку і статі; визначення фізіологічних аспектів педагогічної орієнтації тощо. Успіх пояснення залежав від його доказовості, логіки викладання, добору аргументів, чіткості мовлення викладача, його темпу, образності мови.

У процесі проходження різних видів практик викладачі використовували розповідь-пояснення перед виконанням самостійних робіт

та епізодично під час бесіди. Здебільшого це була розповідь наукового, науково-популярного та описового характеру, яка повинна була забезпечити впродовж навчального процесу самостійне осмислення студентами закономірностей міжнародного історичного розвитку засобів, форм, методів, ідей і теорій упровадження в життя фундаментальних принципів здоров'язбереження, яке формувало такі фахову та працезахоронну компетентність майбутніх учителів початкової школи у процесі проходження різних видів практик. Кожен тип розповіді забезпечував виховну спрямованість навчання; відповідав достовірним та підтвердженим наукою фактам, спирався на достатню кількість яскравих і переконливих прикладів, що доводили правильність теоретичних положень, сприяв кращому сприйняттю нового матеріалу. Розповідь будувалася за планом, передбачала зрозумілість головної думки та основних моментів, повторення найважливіших положень, містила висновки й узагальнення, була унаочненою, доступною і простою щодо мови, емоційною за формою та змістом.

Також у процесі проходження різних видів практик проводилися різноманітні бесіди (метод навчання, що передбачав запитання-відповіді). За призначенням розрізнялися: вступна бесіда (підготовка до практичного заняття), бесіда-повідомлення (ґрунтувалася на спостереженнях результатів підготовки), бесіда-повторення (закріплення навчального матеріалу) та контрольна бесіда (для перевірки засвоєних знань).

Практикум – одна з ефективних форм навчального процесу, під час якої майбутні вчителі початкової школи самостійно виконували практичні та лабораторні роботи, застосовували знання, навички й уміння. Для більш зручного проведення цих робіт студентів поділяли на групи. Структура практикумів складається з таких елементів: повідомлення його теми, мети і завдання; актуалізація опорних знань (формування професійних, організаційних, педагогічних, методичних знань, умінь і навичок, необхідних в організації та проведенні спортивно-масових заходів), навичок і вмінь майбутніх учителів початкової школи та формування фахової працезахоронної компетентності, зокрема спрямованості на професійне самовдосконалення; мотивування навчальної діяльності студентів; ознайомлення їх із інструкцією; підбір необхідного матеріально-технічного забезпечення в обраному виді спорту, виконання роботи під керівництвом викладача; складання звіту, обговорення і теоретична інтеграція одержаних результатів.

Виклад основного матеріалу. Запропонований нами критеріальний підхід та виокремлені показники дозволили визначити три рівні фахової працезахоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи:

низький, середній, високий (табл. 1). У дослідженні нами запропоновано розглядати фахову працезохоронну компетентність у поєднанні функціонального компонента, що розвивав готовність майбутніх учителів початкової школи до здоров'яформування в навчальному процесі та діяльнісно-практичного критерію.

У структурі функціонального компонента виділено діяльнісно-практичний критерій, який характеризує володіння методами й засобами визначення власної якості здоров'яформування, уміння самостійно ухвалювати професійні рішення; володіти професійним категорійним апаратом та умінням його застосовувати в контексті формування здоров'я в учнів.

Таблиця 1

Компонент	Рівні	Критерій розвитку	Показники
Функціональний	Високий	Діяльнісно-практичний	Використання результатів фахової підготовки з модульного спецкурсу у ситуаціях професійного спрямування на творчому рівні
	Середній		Використання результатів фахової підготовки з модульного спецкурсу у ситуаціях професійного спрямування на конструктивному рівні
	Низький		Відсутність результату фахової підготовки

Діагностика рівнів фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи забезпечувалася сукупністю методик (експертне оцінювання, інтерактивне тестування в системі MOODLE, інтерв'ю, педагогічне спостереження, анкетування, комплексні теоретичні і практичні завдання, складені на основі навчальних програм) діагностування рівнів сформованості знань, умінь та навичок залежно від їхнього виду: рівень практичних умінь оцінювався за точністю і швидкістю виконання окремих прийомів і дій, притаманних цьому виду робіт. Дані класифікувалися за попередньо розробленою шкалою (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінювання результатів навчання студентів за ваговими коефіцієнтами

Практична робота		Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Практика за видами	Тестовий контроль	Розробка індивідуальних програм оздоровчої активності	Іспит або підсумкова робота
0,6	0,1	0,1	0,2

Статистична обробка проводилася сучасними статистичними методами, які забезпечують аналіз вимірів, поданих як у кількісній, так і в якісній шкалах. Для оцінки достовірності результатів використано t-критерій Стьюдента.

Сутність функціонального компонента полягала в оволодінні системою основ наук професійної підготовки у вигляді наукових концепцій, теорій, законів, закономірностей, моделей, класифікацій, категорій, процесів, явищ, понять, фактів що розвивають фахову працезахоронну компетентність таких фахівців під час проходження різних видів практик. Діяльнісно-практичний критерій характеризує володіння методами й засобами визначення власної якості здоров'язбереження, уміння самостійно ухвалювати професійні рішення; володіти професійним категорійним апаратом та вмінням його застосовувати в контексті формування здоров'я в учнів.

У наслідок аналізу результатів дослідження фахової працезахоронної компетентності за діяльнісно-практичним критерієм кількість респондентів ЕГ з низьким рівнем до експерименту становила 12,19 %, тоді як після не виявлено жодного такого респондента (рис. 1). Спостерігали зміни здоров'язбережувальної компетентності за діяльнісно-практичним критерієм в студентів ЕГ. Кількість студентів, які мали середній рівень, зросла на 6,6 %, середній бал підвищився від 3,49 до 4,17 ($p \leq 0,05$). Після експерименту кількість студентів із високим рівнем фахової працезахоронної компетентності за діяльнісно-практичним критерієм збільшилася на 5,59 %, проте середній показник зріс несуттєво (0,22 бала) та статистично недостовірними.

Серед учасників КГ, кількість осіб із низьким рівнем фахової працезахоронної компетентності за діяльнісно-практичним критерієм становила 19,29 %. Після експерименту не спостерігали відмінностей у кількості студентів та показнику фахової працезахоронної компетентності. Подібні результати отримано і для груп респондентів КГ із середнім або високим рівнем компетентності.

Кількість студентів цієї групи зменшилася з 67,01 % до 64,98 %, середній показник змінився з 3,54 до 3,52 бала, відмінності між даними були недостовірні. Кількість студентів із високим рівнем компетентності збільшилася з 13,7 % до 16,75 %, а середній показник зменшився з 4,57 до 4,48 бала (табл. 3). Достовірність результатів дослідження сформованості фахової працезахоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки за діяльнісно-практичним критерієм було встановлено за допомогою t-критерію Стьюдента, $t_{\text{текс.}}=1,981$, при табличному значенні $t_{\text{кр.}}=1,966$ ($p \leq 0,05$), $t_{\text{текс.}} > t_{\text{кр.}}$.

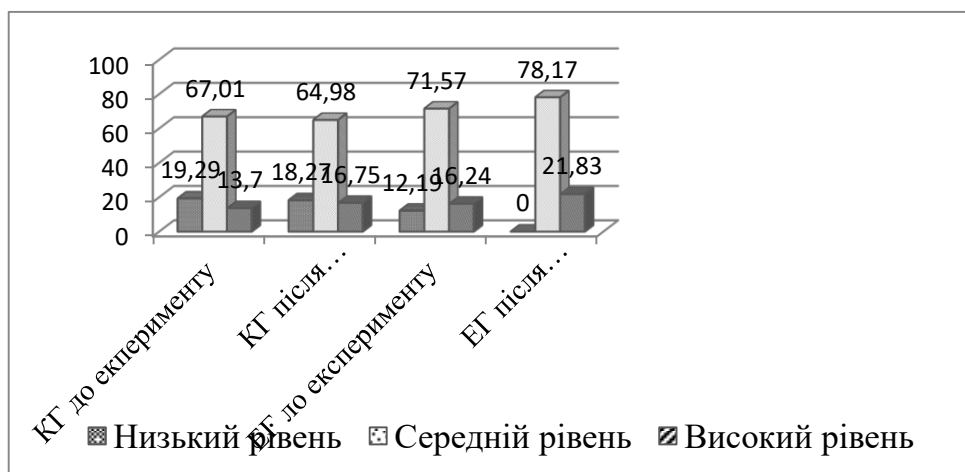

Рис. 1. Динаміка рівнів сформованості фахової працюохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи контрольної та експериментальної груп за діяльнісно-практичним критерієм (при $p \leq 0,05$)

Таблиця 3

Результати дослідження розвитку фахової працюохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи за діяльнісно-практичним критерієм (при $p \leq 0,05$)

Рівні	Контрольна група (КГ)						Експериментальна група (ЕГ)					
	До експерименту			Після експерименту			До експерименту			Після експерименту		
	абс. од.	у %	сер. бал.	абс. од.	у %	сер. бал.	абс. од.	у %	сер. бал.	абс. од.	у %	сер. бал.
Низький	38	19,29	2,13	36	18,27	2,17	24	12,19	2,11	0	0	-
Середній	132	67,01	3,54	128	64,98	3,52	141	71,57	3,49	154	78,17	4,17
Високий	27	13,7	4,57	33	16,75	4,48	32	16,24	4,54	43	21,83	4,76

Динаміку оцінок якості знань студентів дослідних груп впродовж чотирьох років показано на рис. 2.

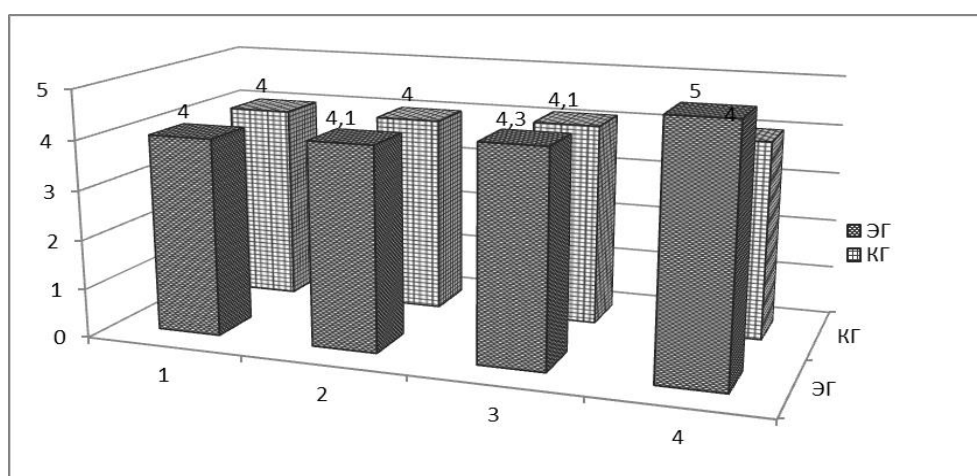

Рис. 2. Оцінка якості знань студентів при ($p \leq 0,05$): ЕГ – експериментальна група; КГ – контрольна група

Використання в навчальному процесі елементів структурованого змісту фахових дисциплін дало позитивний ефект, який виявився в підвищенні якості знань студентів (функціональний компонент фахової працезохоронної компетентності).

Ефективність формування знань у майбутніх учителів початкової школи підвищується завдяки експериментальному фактору. Середня оцінка якості знань студентів ЕГ на 0,3 бала перевищує середній бал КГ. Кількість відмінних оцінок студентів експериментальної групи на державних іспитах на 14,4 % більша від кількості відмінних оцінок студентів контрольної групи на державних іспитах ($p \leq 0,05$).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, ми дійшли висновку, що ефективність розвитку фахової працезохоронної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі фахової підготовки забезпечується оптимальним підходом до побудови структури і змісту, що реалізується за рахунок використання різних видів практик, та необхідною вимогою є формування їхньої фахової працезохоронної компетентності.

Проходження майбутніми вчителями початкової школи практики в усіх профільних закладах сприяє розвитку фахової працезохоронної компетентності в широких межах фахової підготовки майбутніх фахівців цього профілю, що вимагає вироблення у студентів різнобічних навичок і вмінь роботи з вихованцями. Тому фахова підготовка майбутніх учителів початкової школи не лише потребує наближення навчання у ЗВО до реальної професійної діяльності на основі реалізації специфічного принципу професійної спрямованості, а й передбачає розширення самостійної навчально-пізнавальної і творчої роботи майбутніх фахівців цього профілю, що має практично-фахове спрямування і лежить в основі самовдосконалення й самоосвіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Павлюк, Є. О. (2013). Модель розвитку професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у процесі фахової підготовки. *Психолого-педагогічний науковий журнал*, 141-149 (Pavliuk, Ye. O. (2013). Model of development of professional competence of future trainers-teachers in the process of professional training. *Psychological and pedagogical scientific journal*, 141-149).
- Soltyk, O., Pavlyuk, Ye., Vynogradskyi, B., Pavlyuk, O., Chopyk, T., Antoniuk, O. (2017). Improvement of professional competence of future specialists in physical education and sports during the process of vocational training. *Journal of Physical Education and Sport® (JPES)*, 17 Supplement issue 3, 964-969.
- Павлюк, Є. О. (2014) Моніторинг якості професійної компетентності майбутніх тренерів-викладачів у вищій школі. *Управлінські компетентності викладача вищої школи : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*, 165–166 (Pavliuk, Ye. O. (2014). Monitoring the quality of professional competence of future

- trainers-teachers in higher education. *Management competencies of a high school teacher: materials of the II International scientific-practical conference*, 165-166).
- Pavliuk, O. S., Chopyk, T. V., Antoniuk, O. V., Pavliuk, Ye. O., Soltyk, O. O., Biliński, J. Pedagogical Technology of Physical Education Teachers' Professional Self-Improvement. *Science and Education*, 101-106.
- Chopyk, T. V., Pavliuk, O. S., Pavliuk, Ye. O. Model of Future Coaches-Teachers' Professional Competence Formation in Terms of Higher Educational Institution. *Science and Education*, 5-12.
- Winterstein, P. J. (2002). The Motivation for Physical Activity and Sport. In: De Rose Jr., *Sport and Physical Activity in Children and Adolescents: A Multidisciplinary Approach*. Porto Alegre: Artmed.
- Backman, E., & Larsson, H. (2014). What should a physical education teacher know? An analysis of learning outcomes for future physical education teachers in Sweden. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 1- 16. doi: 10.1080/17408989.2014.946007
- Wuest, D. A., Bucher, Ch. A. (2003). *Foundations of Physical Education, Exercise Science and Sport (14th ed.)*. St. Louis: Mosby: YearBook Inc.
- Quennerstedt M., Larsson H. (2015). Learning movement cultures in physical education practice. *Sport, Education and Society*, 565–572. doi:10.1080/13573322.2014.994490.
- Buns, M. T. (2015). Systematic analysis of physical education standards, benchmarks and related teacher decisions. *Journal of Physical Education and Sport*, 277 – 286.

РЕЗЮМЕ

Павлюк Евгений, Павлюк Оксана. Динамика развития профессиональной трудоохранной компетентности будущих учителей начальной школы в процессе прохождения различных видов практик.

В статье рассматриваются вопросы развития профессиональной трудоохранной компетентности будущих учителей начальной школы в процессе прохождения различных видов практик. В работе приняты во внимание: требования, специфика, особенности учебно-познавательной и профессиональной деятельности будущих учителей начальной школы; современные тенденции развития высшего образования; особенности зарубежного опыта профессиональной подготовки таких специалистов; целостность и последовательность процесса профессиональной подготовки; трансформация содержания профессиональной подготовки на основании интеграции фундаментальных и специальных знаний для развития профессиональной трудоохранной компетентности, формирование профессионально важных личностных качеств и профессионального мышления с акцентом на педагогическую рефлексию, готовность к профессиональной деятельности, профессионального самосовершенствования и самореализации.

Ключевые слова: профессиональная трудоохранная компетентность, будущие учителя начальной школы, профессиональная подготовка, виды практики, практикум, профессиональное развитие.

SUMMARY

Pavlyuk Yevgen, Pavlyuk Oksana. Dynamics of development of occupational-safety competence of future elementary school teachers within the various field studies.

The article deals with issues of occupational-safety competence of future elementary school teachers within the various field studies. The aim is to experimentally check efficiency of the development of occupational-safety competence of future elementary school teachers within various field studies. The paper considers the following: requirements, specificity, and peculiarities of educational and cognitive as well as professional activity of future elementary

school teachers; modern trends in higher education development; peculiarities of foreign experience of vocational training of such specialists; integrity and consistency of the process of vocational training; transformation of the content of vocational training on the basis of integration of fundamental and special knowledge to develop occupational-safety competence, form professionally important personal qualities and professional thinking with emphasis on pedagogical reflection, preparedness for professional activity, professional self-development and self-realization. Within the context of the issue of occupational-safety competence development of future elementary school teachers, specifics of professional activity of such specialists has been taken into account. Analysis of the dynamics of occupational-safety competence of elementary school teachers enables a more extensive study of the issue of training and use of specialists, evaluate quality of work regarding formation of a personality of future elementary school teacher, pay attention to peculiarities of professional activity. It has been revealed that professional growth of future elementary school teachers starts with vocational training, which envisages formation of professional orientation and the system of professional knowledge and skills, gaining experience in theoretical and practical tackling of professional situations and tasks. Efficiency of the development of occupational-safety competence of future elementary school teachers within vocational training is assured by an optimal approach to construction of the structure and content, which is realized due to various field studies with formation of occupational-safety competence being a compulsory requirement.

Key words: *occupational safety competence, future elementary school teachers, vocational training, types of field studies, practicum, professional development.*

УДК 37.014.542:378.4.001.76

Ганна Полякова

Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця
ORCID ID 0000-0003-3199-3810

Олена Раєвнева

Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця
ORCID ID 0000-0003-0260-4249

Катерина Азізова

Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця
ORCID ID 0000-0003-0539-5489
DOI 10.24139/2312-5993/2021.03/219-235

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ¹

Статтю присвячено питанням розвитку інноваційно-активного університету в конкурентному просторі вищої освіти, забезпечення й підвищення якості освіти. Метою статті є визначення сутності управління якістю освіти; пошук шляхів досягнення високої конкурентоспроможності інноваційно-активного університету; розроблення системи заходів підвищення конкурентоспроможності інноваційно-активного університету на засадах забезпечення якості освіти, які мають стратегічний характер. Методами дослідження є контент-аналіз, методи

---

¹ Роботу виконано в межах прикладної науково-дослідницької теми № 46/2020-2021 «Розробка методичного та модельно-інформаційного забезпечення побудови університету інноваційного типу на засадах якості освіти та протидії корупції»